

Huissenaren in Winterswijk-Kotten tijdens de mobilisatie en begin oorlog 1940

Door de heer H.Hoen

Hieronder kunt u lezen hoe enkele foto's over de mobilisatietijd 1938-1940 kunnen leiden tot een netwerk aan contacten.

In september 2008 ontving ik van Henk Gertsen enkele foto's van de mobilisatie en het begin van het uitbreken van de tweede wereldoorlog op 10 mei 1940.

De foto's waren afkomstig van Frans Evers, woonachtig aan de van Laerweg 2 in Huissen. Op de foto's stonden o.a. Piet Evers (vader van Frans) en Henk Gertsen, een oom van Henk Gertsen, maar ook zouden er een van Essen en een Neijenhuis uit Huissen op moeten staan... Op de achterkant van één van de foto's stond vermeld dat deze opnames waren gemaakt in Kotten.

Omdat ik nog nooit van Kotten had gehoord ben ik aan het googelen gegaan en het bleek een gehucht aan de grens bij Winterswijk te zijn. Ik heb contact gezocht via email met de heer Willem Wilterdink, die weet over die tijd in Kotten. Willem is lid en één van de oprichters van de Historische Kring Kotten. Nadat ik de foto's naar hem verstuurd had, kreeg ik veel informatie over het "wel en wee" waar de Huissense jongens gemobiliseerd waren. Zij werden, als Nederlandse soldaten, na de Duitse inval op de vroege morgen van 10 mei 1940 onmiddellijk krijgsgevangen gemaakt.

Op de eerste groepsfoto (foto 1) staat de groep militairen voor de boerderij van paardenhandelaar en boer Enning. Willem Wilterdink kon dankzij de dochter van Enning (Anne, later getrouwd met Verink) die nu 76 jaar is en nog steeds daar woont, de namen achterhalen van de soldaten die er gemobiliseerd waren.

De jongeman geheel links was Herman Wisman, knecht bij Enning. Willem of Wim Hoedt is getrouwd met Willemien Niessing die in het midden staat. Willemien was een Duitse en kwam uit Südlohn, niet ver van de grens. Het meisje dat middenin staat is Marie Klein Poelhuis. Zij was geestelijk gehandicapt. Gehurkt met kepie zit Stiena Felderhof. Zij kookte voor de soldaten op verzoek van de familie Enning. Marie was ook een Duitse. Het verhaal gaat dat de jongens zich opeens rotschrokken, dat ze twee Duitse meisjes in de buurt hadden. Ze spraken natuurlijk gewoon dialect dat niet veel verschilde met het Kottense en door de jongens niet goed begrepen werd. Stiena Felderhof werd officieel terugverwezen naar Duitsland, maar was net zo gauw weer terug aan deze kant.

Foto 1: Groep militairen bij de familie Enning te Kotten
Met ondermeer Piet Evers en Henk Gertsen uit Huissen

Foto 2: Nederlandse Krijgsgevangenen bij grens café Holstegge
Vierde van links: Henk Gertsen uit Huissen

De Duitse grensbewaking was vanaf de boerderij van de familie Enning 300 meter verder. De jongens ontmoetten elkaar natuurlijk wel eens "in het veld" Ze ruilden sigaretten. Het was de Duitsers echter verboden contact te maken met de Nederlanders. Das sind eure Feinden werd hen gezegd, en het was nog niet eens oorlog! Als schooljongen, zo vertelde Willem Wilterdink, kropen we wel eens in de kribben en van soldaat Rademaker, bijgenaamd "de neus" kregen wij wel eens chocolade, want hij had een handeltje in zoets.

De krijgsgevangenen met ook Piet Evers en Henk Gertsen uit Huissen hebben net over de grens op het terras van het grens café moeten wachten op vervoer op 10 mei 1940 (foto 2)

Het was vroeg in de morgen die 10e mei en de dochter van de caféhouder heeft de Nederlandse krijgsgevangenen snel op de foto gezet. De Duitse meisjes bedachten opeens, dat de jongens nog geen eten hadden gehad en zijn toen nog met een teil vol boterhammen over de grens gewandeld om hen wat te brengen.

Enkele krijgsgevangenen o.a. Wim Hoedt, kwam al gauw weer terug, maar moest later weer naar Duitsland om te werken, maar vluchtte vervolgens weer, dook onder en trouwde in de winter van 1944 met Willemien Niessing. Zij woonden eerst een tijdje in Kotten en verhuisden later naar Westervoort.

Op bijgaande foto (foto 3) in de loopgraaf zit Annie Enning als 5-jarig meisje en ook Henk Gertsen en Piet Evers uit Huissen. Dat koppel was onafscheidelijk. Met Annie Verink heb ik telefonisch contact gezocht en vervolgens verschillende gesprekken met haar gehad. Zij vertelde dat de Huissenaren die bij haar vader ingekwartierd waren een pracht van een moestuin hadden aangelegd, dat kon ook niet anders, want het waren tenslotte grünenboeren. De moeder van Annie was een vrouw die iedereen die bij hen in huis was aan het werk zette (zie foto 4)

Foto 3: In de loopgraaf bij de familie Enning. In het midden Henk Gertsen, rechts Piet Evers en onderin Annie Enning

Foto 4: De hooizolder van Enning werd door soldaten gevuld

Ook vertelde ze dat er een van Essen en een Neijenhuis uit Huissen bij haar vader ingekwartierd waren, maar ze kon er niet achter komen, waar zij op de foto stonden. Half januari 2009 heb ik een aantal foto's toegestuurd gekregen die afkomstig waren van mevrouw S. Wisman-Heijink uit Sinderen en waarop ook een de Huissense jongens stonden. Ik heb telefonisch contact opgenomen met Annie en gevraagd of zij wat wisten te vertellen over die tijd bij haar thuis in de mobilisatie.

Foto 5: Een gezellige nieuwjaarsviering bij Enning op 1 januari 1940

Op 1 januari 1940 werd er een gezellige bijeenkomst in huis georganiseerd (foto 5) Maar dat moest de wacht de volgende dag bekopen, want van de jajem is hij toen in slaap gevallen (foto 6) Zo kun je natuurlijk geen oorlog winnen.

Foto 6: Het was reuze gezellig geweest 's nachts met nieuwjaar

In Winterswijk is men drukdoende een film te maken over de oorlogstijd aldaar en men heeft Annie Verink-Enning bereid gevonden haar verhaal te vertellen. Omdat ik benieuwd was naar de reactie van Frans Evers uit de van Laerweg heb ik hem opgezocht.

Hij was zeer opgetogen over het verhaal van Willem Wilterdink, want zijn vader heeft na de oorlog niet zo veel verteld over die periode. Piet Evers werd in de oorlog tewerkgesteld in Stettin (Polen) Piet Evers heeft in de mobilisatietijd wel contacten onderhouden met een aantal families in Winterswijk. Dat waren onder meer de familie Huiskamp uit Winterswijk-Huppel en familie Konings uit Winterswijk. Na de oorlog zijn die contacten steeds gebleven want men zocht elkaar geregeld op. Nu, anno 2009, heeft Frans Evers nog steeds contact met de families in Winterswijk en wel met Gerrit Huiskamp uit Winterswijk-Huppel. Gerrit is een zoon van Mina Huiskamp-Konings.

Omdat ik benieuwd was of van Essen uit Huissen op één van de foto's zou staan, heb ik contact gezocht met de zoon van Herman van Essen (van boerderij Holthuizen) namelijk Herman, die aan de Lingewal woont. Volgens zijn informatie staat een broer van zijn vader op de foto van de grenswacht 1938 te Kotten (foto 7)

Ook heb ik contact gezocht met de zus van Herman, Marieke die in Putten woont. Ook zij was zeer verrast dat er misschien een van Essen op de foto stond. Ook mevrouw Cato Hoedt heb ik gevraagd of ze kon nagaan of Wim Hoedt soms in haar familie voor kwam, dat was echter niet het geval.

Foto 7: Ploeg van licht en donker, grenswachten in Kotten Op 1 oktober 1938

Foto 8: Kamer 44 van de Saksen Weimar kazerne te Arnhem op 20 juni 1938. Met in ieder geval Piet Evers en Henk Gertsen

Foto 9: Rats, kuchen en bonen in Kotten, 1939. Aangegeven zijn Piet Evers en Henk Gertsen uit Huissen

Naschrift:

Willem Wilterdink, overleden op 28 oktober 2011
 Annie Verink Enning, overleden op 18 juli 2020